



## PROGRAMMA

<b>Cursus:</b>	Hypnose & Hypnotherapie
<b>Omvang cursus:</b>	45 uur
<b>Data:</b>	8, 15, 22 en 29 november 2019 17 en 31 januari 2020 14 en 28 februari 2020
<b>Tijd:</b>	10.00 – 17.00 uur (lunchpauze van 13.00-14.00 uur, tenzij anders wordt vermeld)
<b>Plaats:</b>	Damsterplein 6, Groningen
<b>Toetsing:</b>	- aanwezigheid 100% - 2 individuele huiswerkopdrachten - invullen evaluatie
<b>Aanwezigheidsplicht:</b>	Bij het niet beantwoorden aan de norm van 100% aanwezigheid moet een compensatieopdracht gemaakt worden, te downloaden van Nestor.
<b>Hoofddocent:</b>	drs. A.T.J. Wilken
<b>Coördinator KPPT:</b>	mw. S. Aardema (MA)

**Leerdoelen**

Leren hypnotische fenomenen te herkennen, induceren, begeleiden en deduceren, zoals bruikbaar in de therapeutische praktijk (formele hypnose).

Tevens verfijning van de eigen communicatieve stijl op microniveau door inbouwen van hypnotische principes in gewone gesprekstherapeutische situaties (informele hypnose).

**Globale opzet / inhoud**

Hypnotische inductie- en verdiepingstechnieken, suggestibiliteitstesten, diverse hypnotische verschijnselen, de rol van taalgebruik, suggestie en zelfhypnose. Basale hypnotherapeutische strategieën zoals ego-versterkende, symptoomgerichte, metaforische, exploratieve en toekomstgerichte benaderingen, alsook het werken met 'ego states'.

Het leren van hypnotische principes en hypnotherapeutische technieken helpt een klinisch psycholoog / psychotherapeut / psychiater om:

- optimaal aan te kunnen sluiten bij de belevingswereld van de cliënt,
- snel een goede werkrelatie ('rapport') te kunnen opbouwen,
- gebruik te kunnen maken van spontane trance-momenten en -verschijnselen bij cliënten en deze zo nodig te kunnen induceren en verdiepen,
- het belang van taalgebruik te herkennen bij het begeleiden van innerlijke ervaringsprocessen bij cliënten,
- het optreden van weerstand te voorkomen (of deze desgewenst therapeutisch op te roepen en gericht te benutten),
- rustmomenten te kunnen inlassen (o.a. veilige plek, containertechnieken) tijdens sessies van intens emotioneel therapeutisch werk,
- in kort bestek op onbewust niveau te kunnen exploreren waarmee de klachten verbonden zijn,
- en zo de onbewuste kennis / wijsheid van de cliënt te kunnen inschakelen voor het ontwikkelen van een geïndividualiseerde behandelingsstrategie.

**Methodiek / werkwijze**

Er zijn 14 themablokken van een halve dag. Per thema volgt na een korte introductie (incl. bespreking van de gelezen literatuur) een demonstratie door de docent, waarna wordt geoefend in subgroepen.

Daarnaast maken groepsoefeningen en videomateriaal deel uit van het programma, dat sterk praktisch is gericht: leren door te doen! Tussentijdse huiswerkbijeenkomsten onderstrepen deze praktische oriëntatie.

**Bruikbaar in setting**

Voornamelijk individueel, voor meer ervaren therapeuten ook bruikbaar in setting van groepstherapie en relatie- en systeemtherapie.

**Duur en studielast**

7,5 dagen van 6 uur = 45 contacturen. Daarnaast 15 uren aan huiswerkgroep-bijeenkomsten en ongeveer 80 pag. literatuur per cursusdag.



## **Afronding**

Twee individuele huiswerkopdrachten, die als voldoende beoordeeld dienen te worden, completeren het geheel (zie dag 2 en 4).

## **Erkenning**

Accreditatie wordt aangevraagd bij de FGzPt en indien gewenst bij de NVvP.

## **Literatuur**

### **Aan te schaffen literatuur (verplicht):**

Yapko (2014), "Essentials of hypnosis (2<sup>nd</sup> ed.)", Routledge, NY & London, 244 pag., ISBN: 1138814288.

### **Overige literatuur:**

Beschikbaar via Nestor

<b>ZITTING</b>	1
<b>Datum:</b>	8 november 2019
<b>Tijd:</b>	10.00 – 17.00 uur (lunchpauze van 13.00 – 14.00 uur)
<b>Docent:</b>	drs. A.T.J. Wilken

### Literatuur:

- Yapko (2014), "Discovering hypnosis and the reasons why its value keeps growing".  
H. 1 in "Essentials of hypnosis (2<sup>nd</sup> ed.)", Routledge, New York / London,  
244 pag., pp. 7-10. [Boek]
- Yapko (2014), "The myths about hypnosis and why common sense matters".  
H. 3 in "Essentials of hypnosis (2<sup>nd</sup> ed.)", Routledge, New York / London,  
244 pag., pp. 19-27. [Boek]
- Yapko (2014), "The changes in your experience during hypnosis".  
H. 7 in "Essentials of hypnosis (2<sup>nd</sup> ed.)", Routledge, New York / London,  
244 pag., pp. 54-62. [Boek]
- Flemons (2002), "Introduction".  
Uit "Of one mind: the logic of hypnosis, the practice of therapy",  
Norton, New York, xx + 278 pag., pp. xv-xviii.
- Yapko (2014), "Models of hypnosis: how you think about hypnosis determines how  
you'll use it".  
H. 4 in "Essentials of hypnosis (2<sup>nd</sup> ed.)", Routledge, New York / London,  
244 pag., pp. 28-36. [Boek]
- Gilligan (2012), "The many faces of trance".  
H. 2 in "Generative trance: the experience of creative flow", Crown House  
Publ., Bancyfelin (UK) / Bethel (USA), 277 pag., pp. 31-45.

### Bron-materiaal: (teksten in het Nederlands)

- Cladder & Lens (1985), "Wat is hypnose?"  
H. 1 in "Moderne hypnotherapie: een leerboek voor psychotherapeuten",  
Swets & Zeitlinger, Lisse, 263 pag., pp. 3-9.
- Erickson & Rossi (1979), "De utilisatie - benadering van hypnotherapie".  
H. 1 in "Exploraties in hypnotherapie", Van Loghum Slaterus, Deventer,  
1983, 332 pag., pp. 18-29.

### Facultatief:

- Marks - Tarlow (2014), "Introduction".  
Intro in "Awakening clinical intuition: an experiential workbook for  
psychotherapists", Norton, New York / London, 249 pag., pp. xvii-xxi.
- Yapko (2014), "Designing and delivering goal-oriented hypnotic interventions".  
H. 13 in "Essentials of hypnosis (2<sup>nd</sup> ed.)", Routledge, New York / London,

244 pag., pp. 159-172. [Boek]  
[Graag alvast een keer lezen, geeft idee hoe hypnose in therapieessie kan worden gebruikt / ingepast / verweven.]

**ZITTING** 2

**Datum:** 15 november 2019

**Tijd:** 10.00 – 17.00 uur (lunchpauze van 13.00 – 14.00 uur)

**Docent:** drs. A.T.J. Wilken

### Literatuur:

- Yapko (2014), "Strategies of hypnotic induction and deepening". (a)  
H. 11, deel 1 in "Essentials of hypnosis (2<sup>nd</sup> ed.)", Routledge, New York / London, 244 pag., pp. 99-110. [Boek]
- Simpkins & Simpkins (2010), "Entering trance [in self - hypnosis]".  
H. 8 in "Neuro-hypnosis: using self-hypnosis to activate the brain for change", Norton, New York / London, 277 pag., pp. 121-130.
- Zeig (2011), "Hypnotic induction".  
H. 3 in Loriedo, Zeig & Nardone (eds), "TranceForming Ericksonian methods: 21<sup>st</sup> century visions", The Milton H. Erickson Foundation Press, Phoenix (AZ), 173 pag., pp. 45-58.
- Yapko (2014), "The gift of being responsive to hypnosis".  
H. 6 in "Essentials of hypnosis (2<sup>nd</sup> ed.)", Routledge, New York / London, 244 pag., pp. 44-53. [Boek]

### Bron-materiaal: (inducties in het Nederlands)

- Cladder (1990), "Algemene inducties". (7x)  
Excerpten uit H. 2 in "Hypnose als hulpmiddel bij psychotherapie", Swets & Zeitlinger, Amsterdam / Lisse, 237 pag., pp. 27-33 + 40-50.
- Vd Velden & Spinhoven (1984), "De Nederlandse bewerking van de Creative Imagination Scale (CIS)".  
Excerpt uit Dth, jrg. 4, nr. 3, augustus 1984, pp. 244-253.  
[Wordt uitgereikt tijdens cursus.]

### Facultatief:

- Yapko (2014), "The brain, the mind, and the body in hypnosis".  
H. 5 in "Essentials of hypnosis (2<sup>nd</sup> ed.)", Routledge, New York / London, 244 pag., pp. 37-43. [Boek]
- Schore (2012), "Toward a new paradigm of psychotherapy".  
Excerpt uit Introduction in "The science of the art of psychotherapy", Norton, New York & London, 458 pag., pp. 3-9.

<b>ZITTING:</b>	3
<b>Datum:</b>	22 november 2019
<b>Tijd:</b>	10.00 – 17.00 uur
<b>Docent:</b>	drs. A.T.J. Wilken

**Literatuur:**

Yapko (2014), "Structuring suggestions".

H. 9 in "Essentials of hypnosis (2<sup>nd</sup> ed.)", Routledge, New York / London, 244 pag., pp. 71-85. [Boek]

O'Hanlon (2009), "Elements of solution-oriented induction: Permission, Presupposition, Splitting + Linking".

H. 1 - 4 in "A guide to trance land: a practical handbook of Ericksonian and solution-oriented hypnosis", Norton, New York, 106 pag., pp. 1-23.

Yapko (2014), "Helpful hints for constructing hypnosis sessions".

H. 10 in "Essentials of hypnosis (2<sup>nd</sup> ed.)", Routledge, New York / London, 244 pag., pp. 86-98. [Boek]

**Facultatief:**

Yapko (2012+2011), "Hypnosis across modalities: parallel processes" + "Stages of experiential processes / Hypnotic elements in 'Cultivating a forgiving heart' by Tara Brach".

Excerpten uit H. 26 in "Trancework: an introduction to the practice of clinical hypnosis" (4<sup>th</sup> ed.), Routledge, New York / London, 638 pag., pp. 517-523 en uit H. 3 in "Mindfulness and hypnosis: the power of suggestion to transform experience", Norton, New York & London, 230 pag., pp. 72-81.



<b>ZITTING:</b>	4
<b>Datum:</b>	29 november 2019
<b>Tijd:</b>	10.00 – 17.00 uur (lunchpauze van 13.00 – 14.00 uur)
<b>Docent:</b>	drs. A.T.J. Wilken

### Literatuur:

- Lynn & Kirsch (2006), "Techniques for catalyzing empirically supported treatments".  
H. 5 in "Essentials of clinical hypnosis: an evidence - based approach", American Psychological Association, Washington DC, 271 pag., pp. 67-78.
- Robin Shapiro (2016), "Foundational intervention: creating safe places and internal caregivers".  
Excerpt uit H.3 in "Easy ego state interventions: strategies for working with parts", Norton, New York & London, 224 pag., pp. 55-65.
- Hawkins (2006), "Ego - strengthening".  
H. 4 in "Hypnosis and stress: a guide for clinicians", John Wiley & Sons, Chichester, 253 pag., pp. 74-89.
- Lang & Laser (2009), "Identifying sensory preferences // Interpreting eye position".  
H. 5 + 6 in "Patient sedation without medication: rapid rapport and quick hypnotic techniques", Private Publication Elvira Lang, MD, Seattle, 227 pag., pp. 35-47.
- Yapko (2014), "Informal, conversational strategies of hypnotic induction". (b)  
H. 11, deel 2 in "Essentials of hypnosis (2<sup>nd</sup> ed.)", Routledge, New York / London, 244 pag., pp. 111-121. [Boek]

### Facultatief:

#### Bron-materiaal: (teksten in het Nederlands)

- Vd Hart & Van Dyck (1991), "Ego-versterking en motivatieverhoging".  
Par. 10.3 uit H. 10 "Strategieën en technieken" in Van Dyck, Spinhoven & vd Does (red.) "Hypnose en hypnotherapie", Bohn Stafleu Van Loghum, Houten, 448 pag., pp. 186-190.
- Alman & Lambrou (1983), "Het gebruik van geleide fantasie en positieve visualisaties // Hoe bedenken je suggesties die precies bij jou passen?".  
H. 6 + 10 in "Praktische zelfhypnose voor iedereen", De Kern, Baarn, 5<sup>e</sup> druk, 2003, 275 pag., pp. 49-58 + 79-86.

<b>Zitting:</b>	5
<b>Datum:</b>	17 januari 2020
<b>Tijd:</b>	10.00 – 17.00 uur (lunchpauze van 13.00 – 14.00 uur)
<b>Docent:</b>	drs. A.T.J. Wilken

## Literatuur:

- Yapko (2014), "Hypnotic phenomena: eliciting + utilizing hypnotic resources". (a) H. 12, deel 1 in "Essentials of hypnosis (2<sup>nd</sup> ed.)", Routledge, New York / London, 244 pag., pp. 122-134. [Boek]
- Olthof (2012), "De taal van het lichaam: de plaats van het lichaam in de narratieve psychotherapie". H. 3 in "Handboek narratieve psychotherapie voor kinderen, volwassenen en families : theorie en praktijk", De Tijdstroom, Utrecht, 516 pag., pp. 113-129.
- Olthof (2012), "De gesplitste boomstam // Ik ben met de schrik vrijgekomen". Excerpten uit opus citatus (zie hierboven), pp. 390-392 + 418-422.
- Burns (2007), "Metaphor and therapy: clarifying some confusing concepts". H. 1 in Burns (ed) "Healing with stories: your casebook collection for using therapeutic metaphors", Wiley, Hoboken, 277 pag., pp. 3-13.
- Goudswaard & Veenbaas (2012), "De metaforische ruimte". Excerpt uit H. 6 in "Het helende verhaal: de metaforische ruimte als ingang bij therapie, coaching en training", Phoenix Opleidingen, Utrecht, 408 pag., pp. 139-147.

## Bron-materiaal: (teksten in het Nederlands)

- Vd Hart & Van Dyck (1991), "De explorerende strategie". Par. 10.4+5 uit H. 10 "Strategieën en technieken" in Van Dyck, Spinhoven & vd Does (red.) "Hypnose en hypnotherapie", Bohn Stafleu Van Loghum, Houten, 448 pag., pp. 190-199.
- Olthof & Vermetten (1994), "Het verhaal van de koningszoon". Proloog in "De mens als verhaal: narratieve strategieën in psychotherapie voor kinderen en volwassenen", De Tijdstroom, Utrecht, 240 pag., pp. 21-26.

## Facultatief:

- Teleska & Roffman (2004), "A continuum of hypnotherapeutic interactions: from formal hypnosis to hypnotic conversation". American Journal of Clinical Hypnosis, vol. 47 (2), October 2004, pp. 103-115.



<b>ZITTING:</b>	6
<b>Datum:</b>	31 januari 2020
<b>Tijd:</b>	10.00 – 17.00 uur (lunchpauze van 13.00 – 14.00 uur)
<b>Docent:</b>	drs. A.T.J. Wilken

## Literatuur:

- Yapko (2014), "Hypnotic phenomena: amnesia + ideodynamic responses". (b) + (d)  
H. 12, deel 2 + 4 in "Essentials of hypnosis (2<sup>nd</sup> ed.)", Routledge, New York / London, 244 pag., pp. 135-139 + 150-158. [Boek]
- Hill & Rossi (2017), "Unlocking natural connections: how we begin + practical application".  
H. 3 + exc. 4 in "Mirroring hands: a client-responsive therapy for mind-body healing",  
Crown House Publ., Bancyfelin (UK) / Bethel (USA), 292 pag., pp. 43-53 + 64-66.
- Lang & Laser (2009), "Ideomotor signals".  
H. 15 in "Patient sedation without medication: rapid rapport and quick hypnotic techniques", Private Publication Elvira Lang, MD, Seattle, 227 pag., pp. 118-125.
- Mehl - Madrona (2005), "Telling our story".  
H. 6 in "Coyote wisdom: the power of story in healing", Bear & Company, Rochester, Vermont, USA, 230 pag., pp. 131-150.
- Hicks-Lankton (2007), "Scared speechless: goal-oriented and multiple embedded metaphors in a case of psychogenic dysphonia".  
H. 13 in Burns (ed) "Healing with stories: your casebook collection for using therapeutic metaphors", Wiley, Hoboken, 277 pag., pp. 150-162.

## Bron-materiaal: (oa teksten in het Nederlands)

- Cladder (1985), "De ideomotorische vragen van LeCron".  
Excerpt uit H. 4 in "Hypnose als hulpmiddel bij psychotherapie", Swets & Zeitlinger, Amsterdam / Lisse, 2<sup>e</sup> druk, 1994, 237 pag., pp. 59-64.
- Diamond (1986), "The veracity of ideomotor signals".  
H. 9 in Zilbergeld, Edelstien & Araoz (eds) "Hypnosis: questions and answers", Norton, New York, 489 pag., pp. 47-49.
- Cladder & Lens (1985), "Metaforen, rituelen en anecdotes".  
Excerpt uit H. 8 in "Moderne hypnotherapie: een leerboek voor psychotherapeuten", Swets & Zeitlinger, Lisse, 263 pag., pp. 141-143 + 148-153.

## Facultatief:

- Lyons (2015), "The initial contact: amplifying the benefits of hypnotic communication right from the start".  
Excerpt uit H. 3 in "Using hypnosis with children: creating and delivering effective



interventions”, Norton, New York & London, 386 pag., pp. 33-47.  
Yapko (2014), “Utilizing hypnosis with children and adolescents”.  
H. 17 in “Essentials of hypnosis (2<sup>nd</sup> ed.)”, Routledge, New York / London,  
244 pag., pp. 212-218. [Boek]

<b>ZITTING:</b>	7
<b>Datum:</b>	14 februari 2020
<b>Tijd:</b>	10.00 – 17.00 uur (lunchpauze van 13.00 – 14.00 uur)
<b>Docent:</b>	drs. A.T.J. Wilken

### Literatuur:

- Olthof (2012), "Verhalen van elders: over dissociatieve aanvallen en het 'nog-niet-vertelde'".  
Excerpt uit H. 12 in "Handboek narratieve psychotherapie voor kinderen, volwassenen en families : theorie en praktijk", De Tijdstroom, Utrecht, 516 pag., pp. 400-418.
- Hunter (2007), "[Using hypnosis in] Stress disorders".  
Excerpt uit H. 2 in "Healing scripts: using hypnosis to treat trauma and stress [and pain]",  
Crown House Publ., Bancyfelin UK / Bethel USA, 2e druk 2010, 174 pag., pp. 31-51.
- Levine & Phillips (2012), "Introduction + Contents + 15 exercises".  
Introduction in "Freedom from pain: discover your body's power to overcome  
physical pain", Sounds True, Boulder (Col.), 184 pag., pp. xi-xix.
- Yapko (2014), "Clinical hypnosis and managing pain".  
H. 16 in "Essentials of hypnosis (2<sup>nd</sup> ed.)", Routledge, New York / London,  
244 pag., pp. 200-211. [Boek]

### Bron-materiaal: (teksten in het Nederlands)

- Erickson & Rossi (1983), "Posthypnotische suggestie".  
H. 4 in "Exploraties in hypnotherapie", Van Loghum Slaterus,  
Deventer, 1983, 332 pag., pp. 76-81.
- Erickson & Rossi (1983), "Het veranderen van sensorisch - perceptueel  
functioneren: het probleem van pijn en welbevinden".  
Excerpt uit H. 5 in "Exploraties in hypnotherapie", Van Loghum  
Slaterus, Deventer, 1983, 332 pag., pp. 82-88.

### Facultatief:

- Levine (2010), "De kracht van een stille stem".  
Excerpt uit H. 1 in "De stem van je lichaam: trauma's helen met je lichaam  
als gids", Altamira, Haarlem, 2011, 429 pag., pp. 19-27.
- Phillips (2007), "Build on success: when you haven't got time for the pain".  
H. 10 in "Reversing chronic pain: a 10-point all-natural plan for lasting relief",  
North Atlantic Books, Berkeley (Cal.), 229 pag., pp. 181-194.

<b>ZITTING:</b>	8
<b>Datum:</b>	28 februari 2020
<b>Tijd:</b>	10.00 – 17.00 uur (lunchpauze van 13.00 – 14.00 uur)
<b>Docent:</b>	drs. A.T.J. Wilken

## Literatuur:

- Yapko (2014), "Designing and delivering goal-oriented hypnotic interventions".  
H. 13 in "Essentials of hypnosis (2<sup>nd</sup> ed.)", Routledge, New York / London,  
244 pag., pp. 159-172. [Boek]
- Fisher (2017), "Het Structurele Dissociatie Model" + "De delen zien: geëxternaliseerde mindfulness".  
Excerpten uit H. 4 + 5 in "Innerlijke zelfvervreemding overwinnen na trauma: het onderscheiden en verenigen van persoonlijkheidsdelen", Uitgeverij Mens!, Eeserveen, 2018, 448 pag., pp.122-124 + 148-156.
- Steele, Boon & vd Hart (2017), "Werken met (dissociatieve) delen".  
Excerpt uit H. 10 in "Behandeling van trauma-gerelateerde dissociatie: een praktische integratieve benadering", Uitgeverij Mens!, Eeserveen, 2018, 672 pag., pp. 278-288.
- Yapko (2014), "Rethinking 'resistance' to hypnosis, potential hypnotic hazards, and ethical guidelines".  
H. 18 in "Essentials of hypnosis (2<sup>nd</sup> ed.)", Routledge, New York / London,  
244 pag., pp. 219-232. [Boek]
- Milton Erickson (1975), "Transcript videotape 'Monde' ". (11 pag.)  
Edited by Herbert Lustig, M.D. [Toegift.]

## Bron-materiaal:

- Milton Erickson (1958), "Pediatric hypnotherapy".  
H. 15 in Rossi (ed), "The Collected Papers of Milton H. Erickson on Hypnosis, vol. IV: Innovative Hypnotherapy", Irvington Publ., New York, 1980, 561 pag., pp. 174-180.
- Diamond (1986), "Hypnotically augmented psychotherapy: the unique contributions of the hypnotically trained clinician".  
American Journal of Clinical Hypnosis, vol. 28, nr. 4, april 1986, pp. 238-247.

## Facultatief:

- Moene (2001), "The creative use of unexpected responses in the hypnotherapy of patients with conversion disorders".  
H. 9 in "Hypnosis and conversion disorder: assessment and treatment issues", Proefschrift, Cure & Care Publ., Zeist, 243 pag., pp. 169-186.
- Flemons (2002), "Relational freedom". [Niet de techniek, maar de houding waarmee!]  
H. 2 in "Of one mind: the logic of hypnosis, the practice of therapy", Norton, New York & London, 278 pag., pp. 27-39.